

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดตั้งบริษัทจำกัดเพื่อประโยชน์แก่กิจการของสถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือ ที่
อว ๕๑๐๑/๒๗๓๘ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สรุปความได้ว่า

(๑) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สถาบัน) เป็นหน่วยงาน
ที่มีสถานะรัฐวิสาหกิจและได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๖ และมีอำนาจหน้าที่กระทำ
การต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) จากการดำเนินงานของสถาบันตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ที่ผ่านมาพบว่า
มีข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินงานเชิงพาณิชย์และทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์
ของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการนำผลงานวิจัยของสถาบันไปต่อยอดทำธุรกิจและการทำรายได้
เชิงพาณิชย์ ทำให้สถาบันขาดโอกาสและเสียโอกาสที่จะนำงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นผลงานของสถาบัน
ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนา ยกย่องผู้ประกอบการและกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน
วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายจัดตั้งสถาบันได้ใช้มาเป็นเวลานาน ไม่สอดคล้องกับ
สถานการณ์และกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และกำลังอยู่ระหว่างกระบวนการขอเสนอ
เพื่อปรับปรุงกฎหมายจัดตั้งสถาบันให้ทันสมัยและขยายขอบข่ายในการทำงานเชิงพาณิชย์มากขึ้น

(๓) ในการนี้ สถาบันจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็น ดังนี้

(๓.๑) สถาบันมีอำนาจในการจัดตั้งบริษัทจำกัด เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับ
ภารกิจของสถาบันรวมถึงการลงทุนหรือร่วมลงทุนเพื่อประโยชน์แก่กิจการของสถาบัน
และเพื่อเป็นรายได้ของสถาบันในเรื่องดังต่อไปนี้ ได้หรือไม่ คือ ๑. กิจการที่เกิดจากงานวิจัย
และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือองค์ความรู้ของสถาบันไปใช้ประโยชน์
เชิงพาณิชย์หรือเพื่อประโยชน์ต่อประเทศ ๒. กิจการที่ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน
และ ๓. กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการของสถาบัน

(๓.๒) หากสถาบันไม่สามารถดำเนินการได้ตาม (๓.๑) จะมีทางออกเช่นใดที่สถาบัน
จะสามารถนำผลงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือองค์ความรู้
ของสถาบันไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสถาบัน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นควรกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาและมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการจัดตั้งบริษัทจำกัดเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันหรือไม่ เห็นว่า โดยที่มาตรา ๖^๑ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้จัดตั้งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (สถาบัน) เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจและสังคม หรือเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม โดยมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่าง ๆ ตามมาตรา ๗^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้แก่

“มาตรา ๖ ให้จัดตั้งสถาบันขึ้นเรียกว่า “สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย” และให้สถาบันเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ริเริ่ม จัดดำเนินการวิจัย และให้บริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจและสังคม ให้แก่หน่วยงานของรัฐและวิสาหกิจเอกชน

(๒) วิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การอนามัยและสวัสดิภาพของประชาชน

(๓) สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตตามนโยบายของรัฐบาล โดยเผยแพร่ผลของการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

(๔) ฝึกอบรมนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๕) ให้บริการในการทดสอบ ตรวจวัด และบริการอื่นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“มาตรา ๗ สถาบันมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถิ่นกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่าง ๆ และจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้อุดหนุนหรืออุทิศให้ในกรณีการจำหน่ายสังหาริมทรัพย์ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

(๒) รับค่าตอบแทนในการวิจัย และค่าบริการในการให้บริการภายในอำนาจหน้าที่ของสถาบัน รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าตอบแทนและค่าบริการนั้น

(๓) จัดตั้งหน่วยงาน ดำเนินงานและปรับปรุงหน่วยงานเกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๔) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือของเอกชน ในกิจการที่เกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการนำผลของการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์

(๕) จัดให้มีและดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานแห่งชาติทางกายภาพ เพื่อการตรวจวัดปริมาณและคุณภาพต่าง ๆ

(๖) รวบรวมและเผยแพร่ข้อสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๗) จัดพิมพ์โฆษณาเอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนกรรมวิธีในทางหรือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับงานของสถาบัน

(๘) กู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือลงทุน ทั้งนี้ เพื่อการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น

(มีต่อหน้าถัดไป)

การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการนำผลของการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือการลงทุนเพื่อการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้มีได้มีบทบัญญัติให้อำนาจสถาบันในการก่อตั้งนิติบุคคลในรูปแบบบริษัท หรือรูปแบบอื่นใดไว้ และแม้มาตรา ๓^๙(๓) จะบัญญัติให้สถาบันมีอำนาจหน้าที่จัดตั้งหน่วยงานดำเนินงานและปรับปรุงหน่วยงานเกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ตาม กรณีย่อมมุ่งหมายเฉพาะถึงการจัดตั้ง ดำเนินงานและปรับปรุงหน่วยงานภายในสถาบันเท่านั้น ประกอบกับรายได้ของสถาบันส่วนใหญ่มาจากเงินงบประมาณของรัฐ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๘^๔วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่รายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถาบัน และสถาบันไม่สามารถหาเงินจากทางอื่นได้ รัฐพึงจ่ายเงินให้แก่สถาบันเท่าจำนวนที่จำเป็น การดำเนินการของสถาบันตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๓ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖^๕ จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ การจัดตั้งและดำเนินการในรูปแบบบริษัทจำกัดจึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว ดังนั้น สถาบันจึงไม่มีอำนาจในการจัดตั้งบริษัทจำกัดเพื่อดำเนินกิจการตามที่ขอหรือมาได้ เนื่องจากการดำเนินการที่ไม่อยู่ในความมุ่งหมายและอำนาจหน้าที่ของสถาบันตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ประเด็นที่สอง หากสถาบันไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งบริษัทจำกัดได้ จะมีแนวทางใดที่จะนำผลงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือองค์ความรู้ของสถาบันไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสถาบัน เห็นว่า เมื่อได้พิจารณาในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า สถาบันไม่มีอำนาจในการจัดตั้งบริษัทจำกัดเพื่อดำเนินกิจการตามที่ขอหรือมาได้ การดำเนินการเพื่อให้สามารถนำผลงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือองค์ความรู้ของสถาบันไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสถาบัน จะต้องพิจารณากฎหมายจัดตั้งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย รวมถึงกฎหมาย กฎ และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของสถาบันตามมาตรา ๖ และมาตรา ๓ นั้น มีบทบัญญัติให้สถาบันมีอำนาจในการซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถิ่นกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

การกู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงิน หรือการลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกินคราวละห้าล้านบาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

(๙) ร่วมมือกับประเทศอื่น องค์กร หรือหน่วยงานต่างประเทศ ในกิจการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๑๐) จัดให้มีและให้ทุนการศึกษาและทุนการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

^{๓๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๔มาตรา ๘ รายได้ของสถาบันมีดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินทุนอุดหนุนจากแหล่งอื่น และเงินที่มีผู้อุทิศให้

(๓) ค่าตอบแทนและค่าบริการที่สถาบันได้รับตามมาตรา ๓ (๒)

(๔) ดอกเบี้ยและผลประโยชน์อย่างอื่นจากการให้กู้ยืมเงิน การลงทุน และจากทรัพย์สินของสถาบัน

ในกรณีที่รายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถาบัน และค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสถาบันไม่สามารถหาเงินจากทางอื่นได้ รัฐพึงจ่ายเงินให้แก่สถาบันเท่าจำนวนที่จำเป็น

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

และจำหน่ายสิทธิทรัพย์สิน การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือของเอกชน ในกิจการที่เกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการนำผลของการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ รวมถึงการกู้ยืมเงิน ให้กู้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือลงทุน เพื่อการวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น การนำผลงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม หรือองค์ความรู้ของสถาบันไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ของสถาบันจึงมีแนวทางในการดำเนินการได้อยู่หลายวิธี เช่น การให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานของรัฐ ในการนำผลงานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม หรือองค์ความรู้ของสถาบัน ไปใช้ประโยชน์ หรือการซื้อหุ้นหรือการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการส่งเสริม และพัฒนาด้านการวิจัย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นแล้วโดยหน่วยงานของรัฐ ที่มีกฎหมายอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นได้ รวมทั้งบริษัทต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีที่สถาบันพิจารณาดำเนินการลงทุนโดยร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในรูปแบบของการซื้อหุ้น หรือการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐนั้น การซื้อหุ้นหรือการเข้าถือหุ้นดังกล่าว ย่อมมิใช่การร่วมลงทุนกับเอกชนที่จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และเงื่อนไขตาม พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และการดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่ ภายในขอบวัตถุประสงค์ของสถาบันในการวิจัยและให้บริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา ประเทศในทางเศรษฐกิจและสังคม หรือเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมด้วย

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๕